

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УЖГОРОДСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра менеджменту, підприємництва та торгівлі

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою УТЕІ ДТЕУ
(протокол 1 від 31.08. 2023 р.)

Директор

Петро ГАВРИЛКО

**МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ
MANAGEMENT OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY**

**ПРОГРАМА/
COURSE SUMMARY**

Ужгород, 2023

Укладач: Василюха Н.В., канд.екоп.наук, доцент кафедри менеджменту, підприємництва та торгівлі

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри менеджменту, підприємництва та торгівлі 29 серпня 2023р. протокол № 1.

Рецензент: Катерина ІНДУС, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування

ВСТУП

Програма дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» призначена для студентів УТЕІ ДТЕУ освітнього ступеня «магістр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій», призначеної для підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» в УТЕІ ДТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» є формування у студентів управлінського мислення, системи знань і набуття практичних навичок з управління зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД). *Завданнями* вивчення навчальної дисципліни є теоретична підготовка студентів із питань:

- засвоєння основних засад менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, яке дозволяє майбутнім фахівцям приймати ефективні рішення щодо організації та регулювання експортно-імпорتنих операцій;
- вироблення навичок розроблення та реалізації стратегічних та тактичних планів у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- управління транснаціональними корпораціями;
- розуміння стратегічного планування та контролю;
- здійснення оцінювання та управління ризиками ЗЕД;
- орієнтування в основних законодавчих та нормативних актах, які регламентують зовнішньоекономічну діяльність в Україні та за її межами;
- набуття навичок формування системи інформаційного забезпечення управління ЗЕД;
- мотивування персоналу, контролювання, діагностування та регулювання ЗЕД тощо.

Також завданнями дисципліни є практична підготовка та формування умінь з питань:

- знання національних та міжнародних стандартів управління ЗЕД;
- знання основних принципів організації розрахунків в іноземній валюті в Україні;
- знання економічних та правових засад діяльності органів, що здійснюють управління підприємством ЗЕД;
- уміння аналізувати чинники, що впливають на ефективність організації ЗЕД підприємства, механізм їх впливу, методи аналізу та систематизації в управлінській діяльності;
- знати особливості управління транснаціональними корпораціями;
- уміння визначати ефективність ЗЕД підприємства та окремих зовнішньоекономічних угод (експортних, імпорتنих, орендних, передачі технології);
- уміння комунікативної організації роботи підприємства-суб'єкта ЗЕД України з митницею;
- уміння оцінювати стан та динаміку чинників зовнішнього середовища на закордонному ринку, визначати значущості їх змін та прогнозування наслідків для ЗЕД підприємства.

Предметом вивчення дисципліни є загальні теоретико-методичні закономірності та практичні підходи до організації, управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

знання:

- зовнішньо-економічної діяльності
- корпоративного управління
- стратегії підприємства

вміння:

- аналізувати нормативні документи;
- користуватися пошуковими та інформаційними базами даних.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», як ОК освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та спеціальними компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

«Менеджмент організацій» (ОС магістр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Загальні компетентності за освітньою програмою		

ЗК 2	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)	1,2,3-9
ЗК 4	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети	3,4,5,7
ЗК 5	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)	3,4,5,7,8,9
<i>Спеціальні компетентності за освітньою програмою</i>		
СК 1	Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, у тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.	2,3,5,6,8
СК 5	Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.	5,6,7,8,9
СК 7	Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість.	5,7,8,9
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПРН 1	Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах	1,2,5,6
ПРН 2	Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення	3,4,5
ПРН 4	Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї	4,5,6,7,8,9
ПРН 6	Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність	2,6,9
ПРН 9	Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами	4,5,6,7,8,9

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретичні засади менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Зміст менеджменту ЗЕД. Зовнішньоекономічна діяльність в Україні.
Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Сутність менеджменту зовнішньоекономічної діяльності. Принципи зовнішньоекономічної діяльності. Предмет, завдання та структура курсу.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1,5,6,7

Основний: 10,11,13

Додатковий: 14,15

Інтернет-ресурси: 17,19,20

Тема 2. Організаційні основи менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Основні види зовнішньоекономічної діяльності. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Чинники управління зовнішньоекономічною діяльністю. Організаційна структура управління зовнішньоекономічною діяльністю. Загальна характеристика міжнародного лізингу. Міжнародні інвестиції. Здійснення зовнішньоекономічної діяльності через посередників. Контрактні форми зовнішньоекономічної діяльності

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 2,3,5,8

Основний: 11,12,13

Додатковий: 14,15

Інтернет-ресурси: 17,19,20

Тема 3. Стратегічний менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

Стратегія у зовнішньоекономічній діяльності. Вибір стратегічного профілю зовнішньоекономічної діяльності. Стратегічне планування. Розробка базової стратегії. Стратегія експорту / імпорту. Стратегічний контроль. Розробка стратегії поведінки підприємства на зовнішньому ринку. Роль та значення стратегічного планування. Антидемпінгові розслідування. Міжнародні розрахунки.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1-6

Основний: 9,12,13

Додатковий: 12,15

Інтернет-ресурси: 20,21

Тема 4. Менеджмент у міжнародних корпораціях

Транснаціональні корпорації. Особливості функцій менеджменту і планування в міжнародних корпораціях. Планування в ТНК. Стратегія експорту / імпорту. Стратегічний контроль. Керівництво, комунікації і контроль у ТНК. Контроль в системі міжнародного менеджменту.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1-6

Основний: 9,10,12

Додатковий: 12,13

Інтернет-ресурси: 19-21

Тема 5. Види міжнародних угод торгового характеру

Суть і особливості оформлення зовнішньоторгового контракту. Типовий міжнародний контракт купівлі-продажу товарів. Структура і зміст зовнішньоторгового контракту купівлі-продажу товарів. Зміст Віденської конвенції про право міжнародних договорів. Сутність та характеристика типових умов поставки «Інкотермс». УГОДА про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1-6

Основний: 11,12

Додатковий: 14,15

Інтернет-ресурси: 16,18,19

Тема 6. Державне управління зовнішньоекономічною діяльністю

Роль права і держави. Обмеження влади держави. Регулювання імпорту. Регулювання експорту. Засоби обмеження імпорту. Митні процедури ЗЕД. Захист вітчизняних виробників від імпорту.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1,2,4,7

Основний: 9-12

Додатковий: 14,15

Інтернет-ресурси: 17,19,20

Тема 7. Міжнародний розвиток торговельних відносин

Найважливіші торговельні угоди. Міжнародні правила перевезення товарів. Конвенції про платежі. Міжнародні організації. Характеристика Світової організації торгівлі. Характеристика Міжнародного валютного фонду і Світового банку.

Організація Чорноморського економічного співробітництва.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1,3,5

Основний: 10,11,12

Додатковий: 13-15

Інтернет-ресурси: 16,20,21

Тема 8. Зовнішньоекономічні відносини України

Формування відкритої економіки. Тенденції і суперечності розвитку

зовнішньої торгівлі. Концептуальні основи зовнішньоекономічної стратегії. Механізм реалізації зовнішньоекономічної політики. Товарна структура експорту та імпорту України. Законодавча політика регулювання ЗЕД в Україні.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1,2,4-6

Основний: 10,11,12

Додатковий: 14,15

Інтернет-ресурси: 17,18,21

Тема 9. Проблеми економічної інтеграції України в Європейський Союз і приєднання до ГАТТ/СОТ

Лібералізація міжнародної торгівлі в рамках ГАТТ і СОТ. Процес інтеграції України в ЄС. Митний союз і зони вільної торгівлі. Зона вільної торгівлі.

Загальний митний кордон.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правовий: 1-6

Основний: 9,10,11,12

Додатковий: 14,15

Інтернет-ресурси: 17,18,20,21

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правовий

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

2. Закон України «Про валюту і валютні операції» № 2473-VIII від 28.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>

3. Закон України «Про Митний тариф» № 674-IX від 06.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>.

4. Закон України «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» № 332-XIV від 13.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14#Text>.

5. Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» № 330-XIV від 13.02.2020. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text>

6. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001. № 2210-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 12, ст. 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>

7. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993. № 3659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>

8. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996. № 237/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 36, ст. 165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Основний

9. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. 3. вид., перероб. і доп. К. : Знання-Прес. 2002. 384 с.

10. Зовнішньоекономічна діяльність: теорія і практика. Навчальний посібник / А.Р. Дунська. - Кондор-Видавництво, 2013. - 688 с.

11. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб./ Михайлова Л. І., Дашутіна Л. О., Могильна Л. М. та ін. / за ред. д.е.н., проф. Л.І. Михайлової. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 252 с.

12. Шапоренко О.І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства : навч. посіб. Денисенко М.П., Панченко В.А., Шапоренко О.І., Федорак В.І. Київ: Кондор. 2020. 435 с. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/17088/2/UZDP_NP_2020.pdf.

Додатковий

13. Менеджмент міжнародної діяльності підприємств: навч. посібник: рекомендації до вивчення дисципліни для студентів другого (магістерського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент», освітньої програми «Менеджмент міжнародного бізнесу». Уклад. А. Р. Дунська, К. О. Кузнецова. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 153с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/31593>

14. Кузнецова К.О., Морозенко В.М. Стратегічні напрями розвитку міжнародної діяльності підприємства на прикладі державного підприємства

«Антонов». Економічний вісник НТУУ КПІ, 2021. №18.
<http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/235955>.

15. Зовнішньоекономічна діяльність України в системі глобальних конкурентних відносин: агропродовольчий вимір: монографія / О. І. Павлов, В. А. Самофатова, Т. А. Кулаковська та ін.; за ред. О. І. Павлова. Одеса: Астропринт, 2019. 272 с.

Інтернет-ресурси

16. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського.
URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

17. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL:
<http://portal.rada.gov.ua>.

18. Офіційний сайт Державної служби статистики України.
URL:<http://www.ukrstat.gov.ua>.

19. Офіційний сайт Європейського банку реконструкції та розвитку.
URL: <http://www.ebrd.com/>

20. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL:
<http://www.imf.org/>

21. Офіційний сайт Міжнародної фінансової корпорації. URL:
<http://www.ifc.org/>